

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertletta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 8. listopada 1872.

List 45.

Jezus, Marija in Jožef!

Ljudstvo smo sveto, smo Božje podobe,
Res plemenitega vsi smo rodú,
Toraj ozira se v rajske svitlobe
Duh moj nar rajše ter hoče domu
Da se nam vsreči namen svoj doseči,
Klič'no pogosto v molitvi goreči:
Jezus, Marija in Jožef!

Zdaj samopašnost in gizdost le vlada,
Kterih je mati mesó in napuh;
Ljuto neverstvo kristjane napada,
Psuje gerdó se ponižnosti duh!
Sila prevzetnosti s sveta da zgine,
Klič'no soglasno čez hribe doline:
Jezus, Marija in Jožef!

Sedla na prestol nesramna pregreha,
V sužnosti vklépa svoj spačeni svét;
Čednost diviška se psuje, zasmeha,
Le razuzdanost vlastuje si cvét.
Da bi človeštvo se ne pogubilo,
Vérno molimo, zdihujmo živó:
Jezus, Marija in Jožef!

Čednost, poštenje, naj blažji kreposti,
Pravijo, ima naj le siromak; —
Kdor še keršanske spolnuje dolžnosti,
Psuje ga svét, da neumen je tak!
Oh da že uki bi krivi molčali,
Naj se od zore do zore le hvali:
Jezus, Marija in Jožef!

Jezus, Marija in Jožef, vas vedno
Klical in klical bom dokler živim;
Prosim, pomagajte, vselej da vredno
Vas izrekujem, vas večno častim!
Klicati hočem iz pers globočine,
Brezdna odmevajte mi in višine:
Jezus, Marija in Jožef!

Iz št. Jurja poleg južne železnice, v dan sv. Šimona 1871.

Jož. Hašnik

Vsim svetnikom.

Obračam danes k vam se s prošnjo vročo,
Preserčni bratje večne domovine,
Ozrite se iz rajske visočine
Na našo mater Cerkev vojskujočo!

Prosíte, z roko Bog naj zmagujočo
Zažene zmaja ljutega v temine,
Na pravo pot zgubljene verne sine,
Usliši skor Nevesto prosijočo.

Naj konec bo serditega viharja,
Valovje naj poléze se peneče,
Ki v čolnič Petra silovito vdarja;

Naj rešnji angel že otme iz ječe
Vesoljne Cerkve milega vladarja,
In v novi slavi Ona se leskeče.

Radoslav.

VIII. Križ — zastava prave svobode.

(Dalje.)

Nauk svetega križa odpravlja in odpraviti velevá vsaktero suženjstvo ali robstvo kot naj viši gnjusobo pred Bogom, kot preveliko krivičnost proti Bogu in proti bližnjemu, kot naj bolj nečloveško ravnanje s človeštvom.

Bog je z najhujšimi časnimi in večnimi kaznimi prepovedal: „ne ubijaj, ne kradi, ne pričuj po krivem zoper svojega bližnjega, ne želi svojega bližnjega žene, ne hiše, njive, vola, osla, ne ničesar, kar je njegovo;“ kolika je hudobija toraj, kadar kdo svojega bližnjega neusmiljeno napade in oropa tega, kar ima od Boga naj ljubšega in naj dražega, to je osebne svobode?! — Kadar kdo človeka kot živino z vezmi in verigami pripravi v svojo sužnost, da mora v njegovi službi opravljati naj terše dela, ali da zanj kaj novec dobi, ga drugemu prodá v sužnost? Ni li človeku osebna svoboda velikrat ljubši od zlata in srebra, nad vse zaklade pozemeljske, draži kot življenje samo?

Vsled Božje besede: „ne ubijaj“, ima vsaki človek lastno, od Boga mu dano pravico do življenja, do osebne bivanja in osebne svobodnosti. Te mu nihče ne sme kratiti napadovaje njegovo zdravje ali telo ali sploh življenje njegovo. Osebna svoboda je last le človekova in v oblasti Božji, in po Božjem razodenji in Kristusovem učenji je oznanjena, potrjena in zavarovana samostojnost ali svobodnost človekova.

Prej bi se skoraj spraviti dal ogenj z vodo, tema s svetlobo, laž z resnico, pekel z nebom, kot sužnost ali robstvo z naukom Jezusa Kristusa ali s kerščanstvom. Razun tega pomislimo, da se poglobitna zapoved v Božjem kraljestvu glasi: „Ljubi Boga čez vse, in svojega bližnjega kakor sam sebe“, da je to zapoved Jezus Kristus sam postavil in še posebej zaznamnjaj pravega kristjana: „Potem bode svet spoznal, da ste moji učenci, če se ljubite med seboj.“ Kak mora toraj biti kristjan,

kako brez vsega človeškega čutja in brez vse ljubezni, v koliko sramoto človeštvu tisti, kateri se ne sramuje v sužnost devati ljudi, ter človeka nima za človeka ampak za govedo, ne za osebo, ampak za čedo goved in dróbnice!

Da se ljudstvo enega plemena in jezika ali narod poleg Božjega razodenja čisla za нравno osebo, ktera ima svoje pravice in svoje dolžnosti, od Boga odločeno namembo k spolnitvi v нравnem svetu, v ljudski zgodovini, od ktere Bog pokorščino svojim zapovedim, t. j. нравnost v djanji zahteva, kateri se poštenost in dobre djanja štejejo za čednost, v zaslugo, nepokorščina in krivica pa v zadolženje; za čednost ali krepost se obeta in deli plačilo, za krivičnost se žuga in daje kazen, za to nahajamo v svetem pismu starega in novega zakona tisuč in tisuč dokazov. Bog ne skerbi po spričevanju svetega pisma za posamesne narode nič manj kot za posamesne ljudi. Porobljenje in stiskovanje posamnega človeka, še bolj pa celega naroda se kaže za naj viši krivičnost. Sicer pa je na mnogih krajih v svetem pismu govorjenje o narodih plemenitih. Sužnost in stiske posamesnih narodov se kažejo le kot kazen Božja za njihovo brezumnost: „Greh dela narode revne, kaznovano je ljudstvo za svoje grehe in hudobije, kraljestvo Božje se z naroda na narod prenaša zavoljo hudobije in krivice, zavolj vaših pregreh vam (Judom) vaša hiša ostane pusta itd.“ — Poleg nezmotljivega nauka kerščanskega je narod toraj нравna oseba.

In res, ako ima vsakteri človek pravico do svoje samostojnosti in osebne svobodnosti, ktere mu noben trinog vzeti ne more in ne sme; kako ne bi imel te pravice vsakteri narod? Ako nikomur ni svobodno ali na voljo dano, človeka kakor govedo imeti za golo sredstvo, ako nobeden ne živi le za drugega ali za svojega bližnjega, temuč za se in za Boga, kako da ne bi celi narod imel pravice do svojega življenja in svobodnega narodnega napredka, temuč da bi po željah kterelega drugega vladoželjnega naroda služil mu za žertvo? Ako je nesvobodno človeka porabiti le za sredstvo ali pomoček, je-li svobodno rabiti celi narod? Kakor človek poleg človeka v občini, tako živi narod poleg naroda na zemlji lahko ter v miru in složnosti napreduje lepo duševno in telesno, v časnem in večnem obziru, brez medsebojnega nadvladovanja. Taka navada, ko bi se tudi opravičevala po zgodovini, vendar pri luči pravih kerščanskih načel ni nič drugega kot pravo pesti t. j. sila, krivica, robstvo; „naša moč bodi torej postava pravice!“ (Modr. 2, 11.) Kakor posamesni človek tako tudi narod kot нравna oseba ne more biti nikomur drugemu lastnina, razun Bogu in sebi samemu.

Samostojnost in svobodnost osebno in narodno poleg kerščanskega nauka obmejevati more le zakon Božji in zakon človeški ali državni t. j. tisti, ki si ga družina ali država t. j. narod ali več narodov skupaj vstvari, da si zavaruje svojo osebno, občinsko ali narodno samostojnost, prirojene pglavitne pravice, duhovno in telesno premoženje in napadovanje ali življenje posamesnih udov in cele družbe. Državnemu zakonu na čelu stoji državna vlada, kralj ali cesar. Samo po sebi pa se razumé, da človeška ali državna postava ne sme biti v nasprotji z Božjo postavo, ker ta je viši, in tej podvreči se mora celo sama država.

Potem se človek — narod — država ravnati ima le po zakonu ali postavi Božji in svetni, in tej se mora podvreči vsakteri, kakor tudi onem, ki so po Božji naredbi njeni čuvaji, oznanovavci, razglasovavci, in zverševavci t. j. oblasti cerkveni in državni poleg besedi svetega pisma: „Oblasti bodite pokorni, ker ni je oblasti razun od Boga; kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ Iz tega, da postava svetna

ali državna ne sme biti v nasprotji s postavo Božjo, sledi, da tudi svetovna oblast nič ukazovati ne more in ne sme, kar zoperva postavi Božji, ker tedaj velja: „Boga moramo bolj poslušati kot ljudi“.

To je po nauku svetega križa osnova svobodne kerščanske države, v kateri vsak človek in vsak narod pod varstvom in obrambo zakonov Božjih in državnih svobodno vživa svoje naj svetejši pravice do samostojnosti in svobodnega življenja, osebne in narodne osnova, ktera nobenih takih družinskih, občinskih ali narodnih razmer ne terpi, da bi v njih po notranje v služnosti bila oseba osebi, narod s predpravicami obdarjenemu narodu. „Za veliko ceno ste odkupljeni, nikarte biti sužnji ljudem!“ — Osnova ta pak ne izločuje, marveč v sebi zapopada dobrovoljno službo ali po vzajemni potrebi med dvema osebama ali narodoma k storjenju kakega dela na podlagi svobodnega z obeh strani sklenjenega zjedinjenja ali dogovora n. pr. med gospodom in služabnikom, gospodarjem in poslom, mojstrom in najemnikom itd., da ena stranka veléva, druga pa posluša in deluje. — Ta poslušajoča stranka se ne oropa tedaj svoje osebne svobodnosti in samostojnosti, temuč sprejme le gotove dolžnosti in njih spolnitev, bodi si radovoljno in zastonj, bodi si po pogodbi in za uganjeno plačo.

Radovoljna taka služba iz ljubezni do bližnjega bi bila, kadar bi po Jezusovem zgledu, kateri je učencem svojim noge umival, si medseboj enako radi postregli, iz ljubezni kteremu malih kaj storili, kar smo njemu samemu storili po njegovih besedah; in čim nižji je v očeh svetá taka služba n. pr. strežba bolnikom, tim viši je v luči svetega križa, tim večji ceno in zaslugo ima pri Bogu. Taka radovoljna iz ljubezni do Boga in do bližnjega zastonj ali za uganjeno plačo storjena služba, pokorščina, ktero smo po postavi cerkveni in svetovni oblasti skazovati dolžni, ali ktero prostovoljno iz нравnega namena p. svétu skazujemo n. pr. učenec učitelju, duhoven-redovnik svojemu duhovnemu predstojniku itd., našo osebno samostojnost in svobodnost spričuje in poterjuje, nikar pa uničuje. Na zadeve med gospodarji in posli se obračajo besede apostelnove: „Hlapci, bodite pokorni svojim telesnim gospodarjem s strahom in trepetom, v priprostosti svojega serca, kakor Kristus; in ne služite na okó, kakor da bi hotli ljudem dopasti, ampak kakor hlapci Kristusovi storite voljo Božjo iz serca radi, in služite z dobro voljo, kakor Gospodu, in ne kakor ljudem; ker véste, da bo slehern to, kar koli je dobrega storil, prejel od Gospoda, bodi si hlapec ali prost“. In: „Vi gospodarji, delajte z njimi ravno tako, in opustite žuganje, ker veste, da je njih in vaš Gospod v nebesih, in da pri njem ni zunanje veljave ljudi“. (Efež. 6, 5-9.).

Prašati se smé po tem takem, ktera modroslovna sostava kaže нравno ceno in visoko vrednost človeka, naroda, države v taki svetlobi, in nagnjusno robstvo kot najviši krivičnost in največi merzkost pred Bogom, kakor jo kaže in nad vso dvomnost povzdiguje nauk svetega križa? Ali morebiti modrija brezbožna ali poganska, po kateri človek nič drugega ni, kot naj popolnši pozemeljska zver, kateri naj viši namen je pozemeljsko blagostanje? Ali ktera nič noče vediti o Bogu, o duši, o neumerljivosti človeške duše, o kreposti in pravi нравnosti, o odkupljenji ali rešenji človekovem po Sinu Božjem, o večnem življenji? (Dalje slédi.)

● papeševi nezmotljivosti.

(Konec.)

Sej čudež vender ni večí, če je najviši učenik Cerkve v svojih slovesnih določilih zmote obvarovan,

kakor če je njé obvarovan celi cerkveni zbor; ako Bog takih sto glav lahko vodi, vodi lahko tudi eno samo. Kakor je Bog z nadnaturno močjo po Jezusu Kristusu razodenje in odrešenje na svet poslal, in ne po celi nebeški vojski trumi, takó v vsih okoljshinah ne potrebuje cerkvenega zbora, da razodenje in ravnavo svojih zveličanskih pomočkov gotovo ohrani. V nadnaturni zadevi verskih resnic tudi ne gre za veljavo največi učenosti in razumnosti cerkvenih poglavarjev. Beseda ribičev iz Galileje in drugih apostolskih móž namreč nima zavolj njih pridobljene učenošti toliko veljave, ampak zavolj njih Božjega poslanstva, to je, ker so od Boga poslani, kateri jih vodi in varuje v njih službi.

Občni cerkveni zbor se ne more na zsake dve léti ali tri leta sklicati; od predzadnjega do sedanjega zbora je prešlo 300 lét. Med tem časom je papež vse verske zadeve sam obravnaval, in s popolno oblastjo kot najvikši vsak kriv učenik nauk kot zmoto razglasil, obsodil in razklical. S tem so zadovoljili in v to se vdali katoliški kristjani po vsem svetu; in ako so kje kateri nasprotovali, so bili le taki, ki so odpadli, kakor velo suho listje z drevja pade. Z novo versko resnico od nezmotljivosti rimskega papeža kot najvikšega učenika je torej cerkveni zbor le to slovesno določil in poterdil, kar se je od nekda v katoliški Cerkvi verovalo in deržalo.

Pa bo morebiti kdo vprašal: Ali bi ne bilo boljše, ko bi bili to reč pustili, kakor je bila dosihmal? Na to odgovorim: Katoliška Cerkev stoji, kot nobena reč na svetu ne, tako gotovo in popolnoma p d Božjo vladbo; zato je tudi to imenitno versko določilo zamoglo le po Božji previdnosti in modrosti zgoditi. Cerkev se mnogokrat čolnu na morju primerja. Morebiti se je to določilo zdaj zgodilo, ker je najvikši kermar ali vodnik tega čolna in poglavar Cerkve po Božji previdnosti velik vihar previdil, ki se bo nad Cerkev vzdignil, ko je potem za katoličane treba, da se po papežu dajo varno in zanesljivo voditi, kadar škofje k občenemu cerkvenemu zboru skupaj priti ne morejo. Trinoštvo ruske vlade, ki škofov iv Polonije k cerkvenemu zboru ni pustila, se lahko tudi v drugih deželah naméri. Sej se je še poslednji cerkveni zbor nanagloma razšel, ko so cerkvenoroparske derhali kakor divji merjasci priderle, kakor hitro je francosko vojaštvo zapustilo papežovo deržavo. Ker je torej po vnanjih okoljshinah mnogokrat nemogoče, da bi se vesoljni cerkveni zbor obhajal, vender pa verski razpori lahko vstanejo in se odpraviti in poravnati mrajo: zato je potrebno, da tudi brez cerkvenega zbora katoliški kristjani v vsih verskih zadevah terdno in od Boga zagotovljeno resnico zvéjo. To pa se zgodi po papežu kot nezmotljivem učniku vesoljne Cerkve. Tega smo zdaj po občenem cerkvenem zboru prepričani in zagotovljeni. Morebiti je ta zbor poslednji, ki ima sploh biti. Pred koncem svetá pa jih bo toliko odpadlo od vere, da bi, kakor pravi sveto pismo, odpadli celo izvoljeni, ko bi bilo mogoče. Ob takem nevarnem času, ko bo odpad takó splošno in se bodo morebiti v zapeljevanje vernih nove nakáne zmišljevale, katoličan ne more čakati vesoljnega zbora, ampak je od poslednjega zbora samega zavrnjen na poglavarja Cerkve. Nisem prerok, mogoče je pa, da nismo že deleč od konca svetá — kakor smert enkrat pride, takó pride gotovo tudi kônec svetá.

Zdaj pa pogledjmo nekoliko tudi nasprotnike te resnice. Med duhovšino je le en sam imenitniši in pomenljivši móž zoper resnico od papeževe nezmotljivosti; ta je profesor in prošt Döllinger v Monakovem na Bavarskem. Kakor ima vsak stan svoje posebne skušnjave, takó tudi stan velike učenosti. Ako sta učeni in pobožni cerkveni učenik Origen in ostri zagovornik Cerkve Tertulijan na zadnje vender v velike zmote môgla

zabresti, torej veljá tudi dan današnji celo narbolj učnim duhovnom svarjenje aposteljna Pavla, ki pravi: „Velika učenost napihuje“. Molimo in upajmo, da bo móž, ki je Cerkvi s svojimi deli že v čast in prid služil, poslednjič vender svojo zmoto zapustil in se povernil k pravemu spoznanju.

V kolikšno zmoto je Döllinger zašel, bi se mu moglo razjasniti že po zaupnicah, ki jih je prejemal. Ali bi ne bilo katoliškemu duhovnu zgroziti in gajusiti se, ako pohvalne pisma prejema od tacihi ljudi, ki let in dan v nobeno cerkev in nikoli k spovedi ne gredó, zmed kterih mnogi še v Boga ne verujejo, in se za katoličane podpiše, ko še toliko ne verujejo, kot pravi protestantje (ali luterani)? Zveličar je pri zadnji večerji svojim aposteljnom rekel: „Ko bi vi s svetom deržali, bi vas svét kot svoje ljubil“. Te zaupne pisma do Döllingerja pa izhajajo le od ljudi, kterim za vero ni mar, ki se le po svetu ravna in po tisti široki cesti hodijo, ki Jezus pravi, da pelje v pogubljenje. — Med tistimi, ki so v tej reči Döllingerju priterjevali, se najde res tudi kak par zgubljenih, milovanja vrednih duhovnov, zlasti pa veliko profesorjev po visokih šolah, kterim damo veljati, da so v mnogih drugih rečeh prav učeni, v verskih zadevah pa ravno tako malo ali pa še manj razumejo, kot kak drevar, ali kovač, ali krojač; zato bi se jim po pravici reklo: Čevljar, stani pri svojem kopitu! Jezus Kristus, začetnik svete Cerkve, je aposteljnom rekel: „Pojdite po vsem svetu, in učite vse narode,“ pa nikakor ni rekel: „Dajte, naj vas svét uči“.

In zdaj hočem vsakemu katoličanu, kateri vero ima in skerb dušo svojo oteti, še resnobno-tehtno reč predložiti. Misli si posebno sodbo v tej zadevi nezmotljivega učenistva papeževega. Na eni strani stojé tisti dosedanji katoličani, ki temu nasprotvajo; na drugi strani pa tisti, ki se verno podveržejo. Koga na strani vernikov najdemo? Vse škofe celega svetá, vse menihe, ki po svojem ravnilu živé, vse misijonarje, ki z nevarnostjo svojega življenja kot pravi aposteljni med neverniki keršanstvo razširjajo, vse pobožne katoličane, ki večkrat v letu svete Zakramente prejemajo, katoličane, ki zapovedane poste spolnujejo, iz keršanske ljubezni bolnike obiskujejo, in po premožnosti miloščino dajejo. — Kteri pa stojé na drugi strani, ki papežovo nezmotljivost tajé? Nekatere nasprotnike sem vam že omenil; to so zlasti taki gospodje, ki svét ljubijo in le za ta svét živé: k tem gredó še vsi suhi (le po imenu) katoličani, vsi tisti, ki v zmešanem zakonu živé in svoje otroke za protestante izrežajo, vsi prostomavtarji, vsi prešeštiki in pijanci in bogokletniki, in vsi ljubivci in podpiravci brezverskih časnikov. — Zdaj vprašam vsakega zmed vas, k mur je kaj mar za njegovo srečo v večnosti: Na katero stran se vstopiš? Misli na tisto uro, ko bo vse časno nehalo in se bo večnost začela; ali ti bo takrat v tolažbo ali nepokoj, ako si bil nasprotnik nezmotljivosti cerkvenega učenistva? Se celo nekteri pametni in razumni protestantje spoznajo in pravijo: Kdor veruje, da ima katoliška Cerkev res pomočnika svetega Duha, mora tudi verovati, da jo sveti Duh v njenem nauku vse zmote varuje, da je torej zbor škofov kot narvikših učenikov Cerkve s papežem zedinjen v tej zadevi nezmotljiv. Ker je pa narveči zmed vsih cerkvenih zborov zdaj izrekel in določil, da je papež kot glava Cerkve po móči svetega Duha v svojih verskih razsodbah nezmotljiv, toraj mora biti to resnično — če ne, pa vsa katoliška Cerkev ni prava, in se obljuba svetega Duha nad njo ni spolnila.

Ta cerkvena razsodba od nezmotljivosti narvikšega učenistva se zamore sprejeti in spreumeti le po veri; le po veri se duša povzdigne nad naturni stan navadnega

mišljenja. Kakor škerjanček, ki se nakviško vzdigne, ondi v višavi vidi vse več, kot na zemlji počivajoč: tako tudi kristijan, ki se na perutah molitve proti nebu povzdigne, le po veri prav spoznava veličastvo Božje in večne resnice. Torej zamore tudi, kakor piše sv. apostelj Pavel, vernik vse presoditi, in ga zato neumnost in temo imenije“.

Zdaj se pa hočemo spet k tistim ljudem obrniti, pri katerih luč vere vsaj še berli. Ako kdo nezmotljivost papežev v razlagi sv. pisma in ustnega izročila hoče čudež imenovati, nima nič zoper to; sej še katoličan ne more biti, da bi čudež tudi v našem času ne veroval. Čudeži se gode še vsak dan v katoliški Cerkvi. Čudež je, kar se v duši otroka po sv. kerstu stori; čudež je, kar odveza mašnikova v grešniku opravi, da narhujši grizenje vesti na enkrat ugasne, kakor se je vihar ulegel, ko je Kristus tihoto ukazal; in narveči čudež se godi vsako jutro po tisučkrat po vsih krajih sveta, kjer so katoličani, namreč pri vsih svetih mašah o spremenjenji ali povzdigovanji. Proti tem vsakdanjim čudežem, v ktere vender vsak katoličan veruje, je priméroma le majhen čudež, ako Kristus varuje, da papež kot od njega postavljeni narvikši učenik Cerkve kristjanom zmotljivega nauka ne more nikdar oznanovati.

Kakr tedaj vsak véren katoličan une vsakdanje čudeže veruje na beledó Kristusovo, ravno tako mora verovati tudi ta čudež; ker je ravno tako z besedo Kristusove obljubljen, ki je rekel: „Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenske moči je ne bodo premagale“. Moč in orožje pekla je pa pred vsem laž. Ako bi papež skako neresničo nauk katoliški ostrupiti ali skaziti zamogel, potem bi bila moč peklena že zmagala Cerkev, in potem bi bila sama obljuba Kristusova neresnična. Ravno v tem, da je Kristus v Petru in njegovih naslednikih, papežih, skalo postavil kot temelj resnice, ravno v tem ima Cerkev terden vklad in obstanek. Ako bi papeževe verske določila še le po priterjenji drugih cerkvenih učnikov svojo veljavnost dobile, potem bi bila skala na Cerkev postavljena, ne pa Cerkev na skalo. V dolgem teku stoletij je že mnogo škofov od katoliške cerkve odpadlo po zmoti v veri; papež pa še nikoli ni odpadel, odkar keršanstvo stoji.

Sv. apostelj Peter piše: „Bratje! bodite trezni in čujte; ker hudič, vaš zopernik, hodi okoli kakor rujeveč lev, in išče, koga bi požerl; temu zoperstojte terdni v veri“. Že apostelj in cerkveni učeniki opominjajo, da od časa do časa pridejo krivoverci; s tem Bog hoče kristjane v ponižnosti vere poskusiti. Tudi zdaj išče hudič katoličane zlasti v veri omajati. Tisti, kateri nezmotljivemu učeništvu papeževemu nasprotovajo, z glavo butajo v skalo, na kateri Cerkev stoji. Pa skala in Cerkev se ne strese in ne premakne: škodo terpe le njih glave, njih duše. — Ko je Kristus o neki priliki od vzivanja svojega mesa govoril, je mnogo njihovih učencev reklo: „To je terdo govorjenje, kdo ga more prenesti!“ in so ga zato zapustili. Tedaj se je Zveičar k aposteljnem obrnil, rekoč: „Ali vi hočete iti?“ In Peter je odgovoril: „Gospod, kam hočemo iti? Ti imaš besede večnega življenja“. Tako se godi tudi zastran nauka od papeževe nezmotljivosti. Je jih veliko ki tega ne morejo prenesti, in se ločijo od poglavarja Cerkve in s tem od Cerkve same. Pa hvala Bogu! milijone jih je zvestih ostalo. Ti hočejo priti v nebesa; zato se nočejo ločiti od tistega, kteremu je Gospod rekel: „Tebi dam ključe nebeškega kraljestva. Kar boš na zemlji zavezal, bo zavezano tudi v nebesih; in kar boš na zemlji razvezal, bo razvezano tudi v nebesih“. Cerkev je v obćnem zboru izrekla, da je pa-

pež tudi brez cerkvenega zbora po moči Božji zmote obvarovan, kadar v zadevi vere in dolžnost kaj slovesno določi. Zatorej vsi zvesti katoličani rečemo Cerkvi in nje Poglavarju, kar je Peter Jezusu rekel: „Kam hočemo iti? Ti imaš besede večnega življenja!“ Amen.

Vincencij Vovk,

bivši dekan v Metliki in kasneje župnik v šent-Rupertu na Dolenjskem.

(Spisal Janez Müller, župnik na Mirni pri šent-Rupertu.)

VI. (Dalje.)

Gosp. dekan — poslovivši se od mil. knezo-škofa, oridejo domov in pripovedujejo, da je ta pusti peščenik odločen za novi Suhor, in potlej jamo preskerbljati vse po svoji stari navadi, da-si tudi teže zaradi neasmiljene bolezni. Pride zima, z zimo vred pa goste opravila in dela duhovskih pastirjev. Kar nenadoma gosp. dekan od mil. knezo-škofa (1853) dobe pismo: če bodo blagovolili, ter oskerbljati in vodili vse delo, da ves potreben denar si voljni dati, samo mil. škof. G. dekan so radi vdali se, ker so tako goreče želeli tem revnim ljudem zljajšati vsaj vdeleževanje pri Božji službi. Škof pošljejo tem stavbam potrebne načerte, kateri so bili uže poprej gotovi; naredili so jih bili ces. stavbarski vradniki, ker dolgo uže je bilo pogajanje zaradi teh duhovnij, da bi vstanovile; pa pomoči ni bilo dobiti nikjer, in zdaj še le po mnogih letih se je dobrotnik tega našel v škofu Alojzu. Vse načerte pa je izurjeni um zaverigel, zato ker niso bili primerni, in namestil jih z boljšimi ki jih je bil sami narisal in so bili tudi škofu jako všeč. Začeli so les iskati in sekati. Z delavci so se pogajali za delo. Jeli so žgati apno, lomiti kamen, voziti les, oskerbljati druge potrebne reči. Začelo se je delo na Radovici, na krasnem prostoru: med ternjem je bil odločen svet za duhovsko hišo. Skopali so mesto za vlogo, blagoslovili vklad in kamen, in ročno je delo napredovalo. L. 1854 jeseni je vsega bilo zgotovljenega toliko, da je tudi cerkev bila predelana, orglje so stale, in čakala je cerkev blagoslovljenjaj ki je bilo precej tisto jesen.

Na Suhorji je bilo treba veliko več priprave, ker je moralo biti vse novo; cerkva, duhovska hiša in druge poslopja. Zaradi velikih in mnogih priprav je počasnejše snovalo se vse, pa tudi ze tega del, ker so ljudje poleg vse uže omenjene cesarske pomoči vendar-le še zmerom terpeli pomanjkanje; a verhi vsega drugegn so Suhorski ljudje morali verhunec globoko odkopati — mnogo sežnjev na dolgo in široko zemljo proč zvoziti in vse zravnati ondi, ker je bilo odločeno, da bode cerkev stala z drugimi poslopji vred. Malo pred kresom 1853 so vender blagoslovili in vložili ogelni kamen. Bilo je prav slevesno; g. dekan so bili za to odločili eno poslednjih nedeij pred kresom, povabili so k slovesnosti duhovne vse dekanije, bližnje Hrovaške, tudi sta bila pričujoča dva staroverska župnika. Povabljeni so tudi bili vsi graščaki v okolici, cesarski vradniki — Metliški in Černomalski, in mnogo Metliških meščanov je bilo nazočnih.

Slovesno sv. mašo so v podružnici sv. Jakoba pri Suhorji služili, veleč. gosp. dekan, Jos. Mavretić z Vivode v Hervaški; streglo jim je mnogo gospodov; petje je bilo izverstno; godli so Metiški godci. Po sv. maši je šla procesija od sv. Jakoba cerkve na prostor, ki je bil odločen za blagoslovljenje. G. dekan s smesno besedo nagovoré silno veliko število ljudstva. Solnce je pripekalo, kakor v Arabiji puščavi, ker ni bilo na okrog viditi nič, razun samega peska, in blagoslovili so vkladni kamen in mesto, kjer je potlej vzrastla cerkev in duhovniška hiša. Kamenje vložili med navadnimi obredi,

zazidavali in s kladvom zabijali so g. dekan in drugi duhovni, gosp. okrajni glavar Derbič in drugi svetni gospodje, v tem so pa možnarji silno pokali, pokale zavertane skale, da se je zemlja tresla. Na pólsej je še lepa godba in petje končalo slovesnost na tem mestu. Povabljeni gostje so se v majhni lozici na Suhorji pokrepčali s kupico dobrega metliškega vina, s črešnjami in kruhom, potlej pa so se odpeljali v prošitjo na gostijo v Metliko, kjer je vse veselo bilo tako slovesnega dné, najbolj pa dobri dekan sami.

Delo je šlo potlej po moči od rok. Dovažanje je bilo zelo težavno; celó vodo so ljudje morali za-se in za zidarje voziti iz daljne Kupe, — voziti o tako suhem poletji, kakoršno je bilo l. 1853. G. dekanu je vse to delo veliko skerbí in truda prizadevalo. Koliko potov so šli poletni čas z doma, ko je še vse spalo po mestu, da so najpopreje na Suhorji oskerbeli vse potrebno, potlé pa šli še na Radovico k delavcem, a z Radovice so hodili na svoje posestvo v Vinomer. Velikrat so že popoldne prišli domov. Po poldne pa so vselej imeli zopet drugo delo, ki so ga mogli oskerbljati in doverševati le g. dekan, ker so bili orjaško čverste duše in orjaško krepkega telesa.

Zdaj je bilo treba gradivo pripravljati tudi za Dragatuš, kar je bilo tem teže, ker je Dragatuš silno daleč od Metlike; ali g. dekana V. Vovka serčnost je vse zmogla. Proti jeseni 1854 so svečavno vložili ogelni kamen. O tej slovesnosti pa je vse goste blagovoljno sprejel in jim postregel Dragatuški graščak g. Primec, nekdani sodnik na Kropi, in ta čas je živel v svojem gradu „Pod turnom“ (Thurnau). Ta gospod je bil velik dobrotnik tega blagega početja, pripomogel je k temu delu, kolikor mu je bilo mogoče, ker čutil je sam, kako žalostno je vernemu kristjanu, če je daleč od župnijske cerkve. Ta blagi gospod je — znajoč potrebo lastnega duhovnega v daljnih krajih od župnijske cerkve, v oporoki svojemu rojstnemu kraju odločil istino, da bi njegovi rojaki dobili svojega stalnega duhovnega, ki bi živel ob obrestih te istine.

G. dekanu pa je duhovske in umeteljniške zadeve rada in pogosto kalila nadležna merzlíca, tako, da so začeli premisljati, kako bi se dalo preseliti v kak zdravjši kraj. Prijatelji so jih nagovarjali, naj prosijo za šent-Rupert na Dolenjskem, kjer je bil novega leta dan 1855 umerl ondotni g. župnik Janez Zupin. Jeli so premisljati — in spoznali so, da bi jim kaj vgodna bila župnija sv. Ruperta. Vedeli pa so tudi, kako potrebni so v Metliki za stavljenje vseh omenjenih poslopij. Pišejo škofu, ali bi bilo mogoče dobiti ali ne šent-Rupersko župnijo, ker je zdravju vgodnejša kakor merzlična Metlika; a razodeli so, da se upajo vse to zidanje oskerbovati tudi v šent-Rupertu, zlasti če jim škof dajo za čas te skerbí še tretjega kaplana. Mil. škof so bili zadovoljni s tem, in dekan res dobé slovečo župnijo sv. Ruperta v rajsko lepem kraju z zdravim podnebjem.

Ko Metliški župljanje zvedó, da pojdejo g. dekan v šent-Rupert za župnika, ni mogel nobeden verjeti, kako bi mogli zapustiti Metliko in svoje ovčice. Še le ko g. dekan začnó po dražbi prodajati svoje reči, jeli so verjeti. Vse je bilo žalostno, strašno poterto, kakor kedar dober oče zapušča svoje otroke. Poslovili so se malo pred sv. Jurjem s svojimi prijatelji. Pogostovali so pred odhodom en dan svoje dekanije duhovne in bližnje hervaške, en dan Metliške meščane in druge gospode, en dan pa vse delavce, pa svoje umetelnike, katere so kedaj imeli. Ali te gostije so bile povabljenim bolj otožne kot vesele; vse je bilo žalostno, ker dobro je župnija čutila, koga izgubi, ko izgubi g. dekana Vovka. Malo pred sv. Jurjem 1855 so se g. dekan ločili od svojih zvestih, terdno vdanih si ovčic, ki so jih z jokajočimi

pogledi spremili čez Gorjance, in kasneje težko pogrešali svojega tako blagega dobrotnika v dušnih in telesnih zadevah. Pripovedovali bodo o blagem gospodu še svojim poznim potomcem in slavili jih in častili še pozne veke, kar bodo tudi njih dela še poznim rodovom pričala o častitem dekanu Vincenciju Vovku.

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in doli.

Iz Ljubljane. Šolstvo. Ljubljanski „kneipensprache-zurnal“ je undan s spisom iz „Fr. St.“ po beriško podil duhovstvo od šolskih nadzorstev in vodstev. Prenesramno kosmate so besede, da bi jih kdo, ki le malo derži do poštenja, mogel ponavljati za temi ljudmi, ki hočejo našo deželo olikovati. Ljudje, kateri taki jezik govoré, naj gredó med Njam-Njamljane v Afriko, ne pa Slovencev omikovat.

Vradnije, ki se za svoje može potegujejo, kakor so v kratkem pokazale, k temu zasramovanju duhovstva moléé. Ne bodi jim to oponašano. Duhovni saj vedó, kaj imajo za svoje žertvovanje v šolskem oziru, in da nekteri so o svojem času v tem oziru ravno iz ozira na šolstvo morebiti premalo pazili na glas sv. Cerkve iz ust Pija IX. Zdaj pa prevdarite, kako ravnosledni in šembrano bistroumni so tagblattovski pisaci. Sinoč so bobnali: šolstvo gre pod nič, ker se mu duhovni odtegujejo; dávi so pa že duhovne iz šol pahali!

Gotovo je res, da toliko bolj zanikerne prihajajo šole, kolikor bolj se duhovstvo iz njih preganja. Naj n. pr. duhovstvo šolo zapusti s svojim vero-ukom in napravi svoje lastne šole, potlej se liberalci srečne šteje, ako počez dobite toliko otrok v svoje „vsesrečne“ brezduhovske šole, kolikor jih ima novošegna ljubljanska dekliška šola. Opravili bodele malo, če tudi po vsih kerémah pušice za „schulpfenig“ nastavite in če tudi vsaki vasi poseben Tagblatt daste, ki bo s tem „kulturo“ razširjal, da bo duhovne z naj bolj gerdini besedami psoval, in preklinjal, nejevero učil in pohujsljive lazi trosil, in če k temu tudi še vse beriče razpošiljate, da bodo v „blazeno-svobodni čri“ otroke za lase v šolo vleкли.

Poglejte n. pr. po cesarstvu, koliko in kako liberalizem šole zboljšuje. — Po Ameriki, dasiravno je v primeri še malo katoličanov, so vendar tako imenovane deržavne in brezverne šole mnogoterno prazne; katoliške pa se tudi v sredi med anglikani, protestanti in raznimi sektami napolnujejo. Ali ne verjamete? Berite le pisma in naznanila iz Amerike! Od kod je to? . . .

Ljudstvo ima malo judovskih romanov v glavi, toliko več pa jasnega uma in hitro presodi, kdo res iz ljubezni male uči dobro odrejo, kdo pa bolj gleda na-se in na plačo, kakor na otroke in njih korist. Ravno undan je zanesljiv gospod pravil, da tudi sektirarski pridigar je bil k jezuitom sina dal v šolo, ker je vedil, da tu je resnica, ne pa „švindeli“, s kakoršnim se je sam pečal, Kako neki? Za dva tolarja je pričujočim dokazoval, da je pekel: precej nato pa je za 4 tolarje z ravno tako gorečnostjo spričeval, da ni pekla. Pomolite temu ali unemu Tagblattovemu pisacu kaj prav svitlega in vse lahko se zgodi, da vam bo drévi bogoslovske semeniša popisoval za naj boljše naprave pod solncem, ktere je dávi še za „klerikalne Drillanstalten“ obrekoval.

Občinstvo ima tenek čut in hitro presodi, kje je skerb za pravi blagor ljubih malih, katerim starši ne morejo hudega želeti, ko bi tudi bili sami malo vredni. Postavite šolo očetov jezuitov pod verh Libana, kakor je tudi v resnici: *) napolnovala se bo z ukaželjno mladino bogatih in ubožnih iz Azije, Afrike in Evrope. In vender Vi

*) V Gaziru.

gospodje Tagblattove volne valite na jezuite z Bizmarkom vred vse pregrehe, ktere je svet vidil in kterih še ni doživel. Ali mislite, da je svet tako vertoglav, kakor se Vam poljubi biti, in bo Vam verjel?

Ali mislite si vstanovljene šole katoliških redovnih sester v sredi med Turki (kakor jih je res zmiraj več), ali pa v Ameriki med sektirarji, in zdajci se vam napolnujejo — še tako, da tudi protestanške dijakonise**) več opraviti nimajo (kakor v Sarajevu) in jo morajo pobrati. In vendar redovnice čerti z jezuiti vred tagblattovska „nemška učenost“ kakor Bizmarkova politiška modrost!

Kaj pa „brezverske šole?“ So tudi tako priljubljene, koristne? Amerikanski protestantje, kakor piše „Wahrheitsfreund“ v Cincinnati 24. jul. 1872, se z njimi ponasajo, da so „palladium ameriške svobode“, „slava“ njih naroda, „naj boljši šolska zistema na svetu“. — Ali je res tako? . . . Pri nevernem nemško-amerikanskem šolstvu je silo sloveč gospod Adolf Douai. Ta mož je pred malo časom v časnik „Amerik. Schulzeitung“ bil dal spis: „Die Leistungen der amerikanischen Freischulen“. Ta mož pravi, da četerti del otrok v teh šolah, ako naj manj 3—4 leta zredoma hodijo v ljudsko šolo, se nikoli ne nauči več kakor za silo brati prvo ali k večjemu drugo angleško berilo, naj prvši začetke lepote in pravopisa in 4 podstavne pravila navadnega številstva (računa). Število učencev je z višjimi razredi zmiraj manje. Izmed 100 otrok jih do 25 odrasla brez vsake šole, ali pa jo tako nemarno obiskujejo, da čisto nič sadu ne ostane. . . . Pisatelj poslednjič pravi, naj se oglasi, kdor more to ovreči, in pristavlja: „Sklepna moja sodba je tedaj, da naše ljudske šole niso vredne toliko veliko denara, ktere ga stanejo. . .“

To so le nekatere besede o verskem in brezverskem šolstvu, da se pa še veliko povedati.

Kranjski deželni zbor se je pričel 5. t. m. po sv. maši, ki je bila peto ob 10 v stolni cerkvi. Deržavni predsednik Auersperg je najprej dr. Kalteneggerja predstavil za deželnega glavarja. Kaltenegger nato nagovori poslance v nemškem in slovenskem jeziku, pové, da ga je cesar izvolil, obljubi, da bo delal po svoji moči za domovino, napové, da bode treba marsiktere važne predloge v teh sejah rešiti, in zakliče s poslanci vred cesarju trikrat „hoch“ in „slava“.

Za vravnaveca sta potem izvoljena Poklukar in Zavinsk, za pregledovanje zapniska pa Dežman in Kosta.

Vladni predsednik imenuje nekatere tvarine, ki jih bo predložil sl. zboru. — Dr. Razlag je napovedal dva predloga: prošnjo do svitega cesarja, da naj bi pomilostil Bohince, ki so zarad gojzdnih reči obsojeni; drugič pa svetuje odbor 7 mož za vravno razmér po razdeljeni Jelovici. — Nektere društva in osebstva prosijo za zvišano plačo ali sicer kako pomoč itd. — V naslednji seji v četrtek ima med drugimi na dnevnem redu biti: volitev peterih odborov, nekaj o šolstvu, zidava enega nadstropja na delavnišnici, dr. Razlag bode svoja predloga vterdoval itd.

Iz mesečne seje katoliško-politiške družbe 3. listopada. — Gosp. predsednik je naznanil pozdrav od kat. politiške družbe v Šmartnu in da so se ondi obhajane obletnice tudi 4 ljubljanski vdeležili. — Deželni odbor je na našo prošnjo zarad sirotišnice odgovoril, da zdaj še ne more z zidavo pričeti, ker še ni doveršena oporoka Marije Svetine (Medjatovke) in zarad družih zadržkov, — da pa odbor te zadeve ne bo zanemaril in bo k njenemu pospeševanju storil, kar bo moč. — Do škofov Mermiloda in Kremenca ste adresi poslani; odgovorov še ni.

Gosp. Regali je potem govoril in dokazoval, kako močno potreba bi bilo, da se kat.-politiške družbe napravljajo tudi po deželi in je to reč od več strani pojasnil. Ker pa je društvo določilo, da naj se ta klic ljubljanske družbe za napravo več katoliških politiških društev v „Danici“ posebno in razločno naznani, bomo o tem posebej govorili.

Potem ko se je obravnave o g. Regalitovem predlogu še več družih gg. vdeležilo, je nadalje govoril g. Močnik in je pojasnoval spominico 20. sept. v Fuldi zbranih škofov, ktero so poslali pruskemu državnemu kanclerju. Tudi tega daljši posnetek prinese „Danica“ prihodnjič.

Gosp. predsednik je poslednjič omenil častitljive edinosti katoliške Cerkve od strani vsih katoliških škofov, ker tudi Strosmajer in Hefele, kakor drugi, sta razglasila sklepe Vatikanskega cerkvenega zbora (nad čimur pa peklenske vrata strašno škripljejo).

Poslednjič je gosp. predsednik še povedal, kako so svitli cesar zarad odpadnika Antona Al. obsojenega fajmoštra Šernerja pomilostili, ter je postal v vsakem oziru zmagovalac nad zmoto. To pa je bil sklep zgolj samega cesarja, kteri je s tim pokazal, da je res veren sin prave sv. katol. Cerkve, kakor so bili večidel vladarji iz habsburške hiše; toraj tudi upamo, da o svojem času določno poreče: Hočem, da se da Cerkvi in narodom, kar jim gre.

Semenišča in njih sovražniki. — Kjer koli je kaka dobra, v res ici katoliška naprava, mora na to pripravljena biti, da jo bo ljubljanski „Tagblatt“ z blatom ometal. V listu 251 se je bil zopet spravil nad naprave duhovske odrede, velike in male semenišča. V tem spisu se je zlagal, da so avstrijski narodi pretergali „konkordat“, ko vendar svet vé, da so narodi prosili za ohranjenje konkordata, in pretergali so ga Beust in liberalci. Male semenišča naj veči dobroto za katoliško mladino, imenuje „geistliche bratanstalten“, kajti se v njih ne učijo vojske za „verfassung“, ampak za Rim, in hoče, da naj se te naprave kar razkropijo! Tudi v tem spisu, kakor brez števila krat ta lažnjivi boben „svobode“ katoličane in domorodce kriviči rogovilstva (Unterwühlung der verfassungsmässigen Grundlagen), ker se poganjajo za cerkvene in narodovne pravice; s tem pa prav očitno razodeva, da ali po butoglavosti res ne vé, ali pa po lisičnosti noče vediti, kaj je tako imenovani „terpni odpor“ (passiver Widerstand). Časnikar pa, ki še tega ne vé, naj vzame metlo v roke in gre ulice pometat, ne pa časničariti in svoje nevednosti ali pa zvižaje očitno prodajati.

Nalagal je tudi občinstvo, da le iz premožnih hiš se jemljejo mladenči, malo semenišče ko je vendar znano, da se na stan nič ne gleda, ampak le na čednost in zmožnost. Ko je „Tagblatt“ semenišča po vsih pravilih novovstavoverske „učenosti“ in „kulture“ opsoval in oblagal, začne nekaj svetovati in učiti, kar je uganka temu, kdor njegovim besedam še kaj verjame in vé, kaj on misli o Cerkvi in duhovstvu. Poslušajte.

List (to je, nekteri pisaci), ki ne verujejo ne v mašništvo in njegovo čast, ki zoper mašnike rogovili in razgraja kakor pošast: ta list svetuje in uči, kako naj mašnik se odredi! Tagblatt, ki ima toliko vere, kolikor volk ljubezni, daje nauke za semenišča, v kterih naj se duhovni odredajo, kterih on živih terpeti ne more! Kako je to?

Uganka te zastavice ni prav težavna. Volk, kader ne more ove požreti, jih vsaj razterga. Tagblattar, ko ne more semenišnikov popolnoma odpraviti, bi saj rad jih okužil, spačil, jim vero izpil po „univerzah“, kakor jo tudi drugi mladenči tako pogosto zgubé.

Iz Černomlja prečast. gosp. duhovnijski previzor S. Sporn (s potepenjem že poprej poslanih darov za potrebne 20. gl. in nekoliko soldov) naznanuje, da v tem trenutku

**) In vendar so v Berlinu s temi diakonisami taki šum gnali, kakor da bi bile že vso Bosno olikale.

za letos sila ni še tolika, da pa javljne bodo pridelki mógli zadostovati do prihodnje žetve.

Katoliško časnístvo. V Znojmu (Znaim) izhaja eden najcenejših avstrijskih politíških tednikov v nemškem jeziku z napisom: „Znaimer Botschatter“, herausgegeben v. kat. pot. Männervereine“. Vrednik je g. Štef. Vorelj. Vvodni členki o naj tehtniših sedanjih zadevah, obširen politíšk pregled, novice z Dunaja, iz cesarstva in od zunaj, dogodbe iz sedanjosti in preteklosti, družbinske, šolske, cerkvene poročila, denarski ték, tergovske reči itd. so obseg tega tednika. Kdor si ga želi naročiti, mu ni treba družega, kakor 1 gl. na kvatre poslati po poštni nakaznici z napisom: An die Administration des „Znaimer Botschatter“ in Znaim“.

Bodi seréno priporočen ta list naših katoliških bratov na Moravskem.

Iz Amerike. (Maševanje Božje.) Iz Homberga, v pokrajini Hessenski, ima ameríškí „Wahrheitsfreund“ pismo, ki je prav podučljivo za može in nemože sedanjega prostomiseltva. Oče piše sinu in pravi: Prav znamenita, — malo da ne čudna prigodba, me je naj bolj nagnila, da ti pišem. V sedanjem času, ko so narodnost, prostost, brezbožnost in peklenske vrata napovedale vojsko vsim katoličanom po Nemškem, in so nas tudi že napadle, je to lažljivo prav z očmi viditi, kako najviši Postavodajavec po modrem vladanji naravnih moči bogotajcu zamaši prederzne in nesramne usta, kako mu stori, da se trese in ga pripelje k spoznanju njegove krivice. — Bilo je tako-le. V ponedeljek, 15. mal. serp., je bil somenj v Hombergu poleg Ome. Ko sem prišel blizu Haarhausen-a, je začelo malo dežiti. Razpél sem dežnik in stopil tu pa tam pod kako drevo, kadar se je huje ulilo. Bil sem kakih 200 korakov pred Grundeshausen-om, kar se privali od zahoda čern oblak in se raztegne po Omski dolini pod Homberg-om. Pred očmi se mi zabliška in močen grom mi naznanja, da je trešilo. Vse je v dimu deleč na okrog, in zahodnji veter je upihal visoko ognjeno pleme, ki je bogotajcu tako rekoč naznanjalo nevidnega Vsevladarja v višavi, kteri je poslal blisk, da je zažgal skedenj brezbožnežu v tistem trenutku, ko je tajil Boga, zasramoval in zaničeval sv. Cerkev in namestnika Kristusovega.

Moja povest ti gotovo še ni jasna; naj ti jo tedaj pojasnim. V Homberg-u je kerčmar (oštir), znan po imenu „Schöpche“, kteri je mož mavtarske šéga. Dež je bil zagnal v njegovo beznico veliko gostov, med njimi tudi njih nekaj iz Mardorf-a. Hotel jih je goste kratkočasiti na stroške katoličanov; posebno so terpeli duhovni, jezuiti in minihí. Največi hudodelnik je bil po njegovi misli naš papež, kterega je imenoval našega boga. Takajšni katoličani so ga zavračevali. Na zadnje je tajil tudi Boga in je tako blédel, da je moglo vsacega katoličana pretresti in v nejevoljo spraviti. Razserden reče nekdo: „Hotel bi, da bi trešilo v vašo brezbožno bedarijo in zanikernost“. Čez malo minut udari. — Ostrašeni krič: „Trešilo je! Gori! Schöpchov skedenj gori!“ Ko mož to sliši, je ves iz uma, skače kakor obnorel sem ter tje kričaje: „Mojih enajst dvedrenikov mošta, moje goveda in moji prešiči, vse je zgubljeno!“ Kmalo se zopet verne in najde ljudi iz Mardorfa še v kerčmi, prime Vence Jožefa za roko, ga potiplje na ramó, in mu reče: „Mož! zdaj pa vse verujem!!!“

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Vsi časniki zdaj pišejo o novem redu volitev v državni zbor, ktere namerjajo tako vravnati, da ne bodo še le poslanci deželnih zborov volili v državni zbor, temuč da bode občinstvo samo neposredoma svoje poslance v državni zbor volilo. Da to ni v korist

deželni samovpravi posameznih dežel, to je očitno; državni zbor bo večí moč dobil, deželni zbori bodo s tim slabeli. Toliko bolj pa se je tacih neposrednih volitev bati že zato, ker bode od njih zopet le liberalizem in nemški centralizem korist imel, ako je res, da mestniško prebivalstvo dobi na petdeset tisuč ljudi enega poslanca, kmetiško prebivalstvo pa še le na sto tisuč enega. Ta bi bila lepa! Ali ne mara meščani po pol več davka plačujejo, kakor pa kmetiški ljudje? Liberalci naj s tim dvojním vatlom spat gredó; pravični poslanci v to, kadar se bode obravnavalo, nikakor z dobro vestjo privoliti ne morejo.

Eden dokazov, da ministerstvo ne stoji na dobrih nogah, je viditi tudi ta okolišina, da pomilostenje župnika Šernerja, ki je bil zavolj odpadnika Antona Alojza obsojen, je čisto in edino djanje in volja cesarjeva; minister Glaser, ako časniki prav poročajo, je le nerad podpisal to milostno pismo.

V Pragi je 26. vinot. umeri prečast. gosp. Vojteh Hron, veliki kardinal-nadškofov namestnik, v 6. letu svojega življenja. Bog mu daj dobro!

Česki listi pišejo, kako je na Češkem pomanjkanje učeništva; slabe šole se slabo obiskujejo, učitelji se slabo plačujejo, okrajniki slabo nadzorujejo. — Kje je to vendar mógče v novi éri, pod solncem zlate svobode in cvetečega liberalizma?!

Knežje nadškofovsko semeníše v Pragi ima to leto bogoslovcev sto in enega.

„Blahovést“ hvali novo imenitno delo: „Ueber Geist und Leben in der Medicin im Zusammenhange mit den Bildungsfragen der Gegenwart überhaupt. Erlangen 1872“, od profesorja zdravilstva dr. Leupold-a. Ta pošteni zdravnik pravi med drugim: „Občna zgodovina in korenito znanje človeškega bitja vero in z njo neodložno sklenjeno čednost (nравnost) oglasuje za podlago vse človeške olike. Ali milovati je, da razširja se zdaj bolj kot kdaj ta slepija, kakor da bi vsako verstvo in tudi keršansko bilo v resnici naj hujši bolezen, ktera ravno sedaj počastno divjá med civiliziranimi ljudmi. Res je veda tehten sodél olike, toda prava véda brez določne razmere k veri, in pa k razodeti keršanski veri, je naravnost nemogoča“.

Italijansko. Z blagri „nove Italije“ je ljudstvo tako neskončno zadovoljno, da pričinja že na taborjih zoper nezmérne in krivične davke oporekati. Kdo vé, kam še pride ta uboga dežela, preden se povernejo njeni zapeljivci k Piju IX?

Rimsko. Pred nekaj časom so bili novi nevérniki povabili odpadnika Gavazzi-a v Rim, ki je čenčal, da sv. aposteljna Petra ni bilo nikoli v Rimu, kar je ravno tako neumno, kakor bi hotel dokazati, da solnca nikoli ni bilo na nebu. — Sedaj pa so bili pajdaši „Kavurjeve družbe“ — naprosili celo panegirista (preslavljavca) Judež-lškarjotovca nezdušnega Renan-a, da je zasmehoval samega Sina Božjega! Take gnjusobe se godé v oropnem Rimu! Potlej pa še pravijo, da sv. Oče ni jetnik! Kje more sv. Oče iti iz Vatikana, praša „Unitá, ker je v nevarnosti, da vidi pred seboj bogomorsko derhal, ki pred oči stavi s tako živostjo skrunjenja v Gesemanu, zasramovanja sodnje hiše, in neusmiljenost na Golgoti? ... V Rimu novi judeži Jezusa Kristusa izdajajo, novi Pilati obsojajo, novi judje križajo! In potlej se čudite, ako se solnce skriva, zemlja trese, da strele udarjajo, da reke zdivjajo in preplovejo Italijo, v kteri se ne le terpé, ampak podpirajo božjeropnosti?

Tolažljivo je to, da ravno ko je Francoz Renan v Rimu Kristusu čast kradel, je neki francosk gospod v cerkvi sv. Petra pred preč. gosp. Vitelleschi-em, nadškofom Seleucijskim, se svojim luteranskim zmotam od-

povedal, prestopil v katoliško Cerkev, in nato je papežev blagoslov prejel.

Prusko. Konservativna stranka je na Pruskem pokazala svojo moč, ker 31. okt. je gosposka zbornica zavržla liberalni predlog o nekakem novem okrožnem redu, ki je izhajal od ministerstva in ga je tudi hotlo z žuganjem vresničiti; toda konservativci so ga odbili z odgovorom, da deželni blagor stoji nad ministerstvom. deželni zbor je bil vsled tega za zdaj sklenjen, toda stranka s tim gotovo ne bo pešala, ampak se še le včverstila. V naslednjih novih sejah, ki se imajo pričeti že 12. listop., bode zdaj odvrženi predlog zopet prvi na versti, kakor je žugal minister Eulenburg. Liberalni ministri bodo zopet vse žile napeli, da bi svoj cilj dosegli, zato bode ta načelna vojska zanimiva.

Francosko. Grof Chambord je poslancu La Rochette pisal pismo, v katerem je on ko postavni francoski kralj tudi svoje misli v novo razodel francoskemu narodu in sedanji republiki. Republika, pravi, je vselej bila in bo vsim strastim in vsim sanjarstvom odperto polje. Zatorej se bodo iskali ločiti od radikalcev, prekucuhov, ki jih imenujejo ultra-republikanarje; ta razloček pa je prazen. Republikani, zmerni in vroči, grejo ravno tisto pot, pripeljejo k istemu koncu. Republika je ravno tako nepokoj za politiške koristi, kakor za vést.

Zraven tega se tudi veliko število „realistov“, (kraljevska stranka) v prošnji do narodnega zbora, zoper Thiersove republikanske misli in govore, poganja za Henrika V. „Narod vam je bil dal dvojno poslanje, poslanci: mir skleniti, in zopet vladu ustanoviti. Spolnite danes drugi del svoje naloge. Ne dajte, da se Francija še dalje giblje pod začasno vlado, ktera jo ubija. Dajte ji vstavo in živi naj svobodna pod Henrikom V.“ Tako prosivci.

Devetega listopada se z devetdnevnic na Francoskem prično volitve, ki jih je narodni zbor zapovedal v blagor narodu; takrat je post, in 17. listop. skupno obhajilo.

Špansko. Senator Suaren Inclan je 21. okt. pri polnem starašinstvu izrekel osodovite besede: „To je gotovo: Don Amadej je sam, in prav sam. Med nami on nima nobene podpornje. Ne visoko, ne nizko duhovstvo, ne davkarstvo, ne plemstvo ni naklonjeno Savojski hiši. Zoper sebe ima ono stranko karlovsko, konservativce, republikane in vnemarnike v politiki. Sredi med nami bi zdaj Amadej že ne mogel biti, družega kakor objedna sadica, ki pije plemenite tekočine tega naroda“. Tako se govori v samem Senatu v Madridu! Očitno je res, kako pravica Božja kralja roparja šiba v njegovih otrocih. Sina kakor zopernega vsiljenca vse čerti na Španskem; hči je pa ravno undan za princem Napoleonom capljala v preganstvo.

Protestantje zoper prostožidarje. Letošnja luteranska konferencija v pruski in sosednjih okrajinah je storila marsiktere sklepe, ki gotovo ne dahnejo po Bizmarkovo, n. pr.:

1. „Nobena moč na zemlji ne more cerkvi vzeti pravice do izreje od nje keršenih otrok. (Mat. 28, 19, 20.) — 2. Protestantška (liberalna) družba s svojimi uki in s svojim djanjem išče razdreti podstave evangeliske, celo keršanske cerkve; toraj bi se moralo vsakemu evangeliškemu duhovnu prepovedati pristopati k protestantski družbi in k frajmavrarstvu. 3. Pravo sklepanje zakona za kristjane je cerkvena poroka. Sklepanje zakona samo po državljskih oblastih izvira iz ajdovstva, v novem času je to otrok rovarstva. Zahtevanje liberalizma, da naj se ustanovi civilni zakon, izhaja iz sovraštva do keršanstva, ali iz vraže državnega omnipotencierstva, ali pa iz mračnih glav (Unklar-

heit). Vsim keršanskim patrijotom je dolžnost odbijati taki splošni civilni zakon itd.“

Od tod je jasno, zakaj staroluteranstvo tudi tagblattarjem ne diši. —

Da stari luterani tudi mavtarstvo prepovedujejo, je jasno. Mavtarstvo, kakor „Baltim. Volksztg.“ dokazuje, je mati rudečkarstva ali „Internacionala.“ Rudečkarstvo je pankert frajmavrarstva. Loža ali beznica je pričela tajiti, napadati, z vso hudobijo pobijati Cerkev, keršansko postavo, Božje zapovedi, Boga samega v nebesih. Cerkev pa je bramba občinskega reda, keršanska postava je nar zanesljivši varhinja vsaktere lastine, Bog pa prvotni Princip vsih gospodovavnih pravic.

Iz Ljubljane. Milostni škof prečastitljivi gospod Jernej Vidmar so iz Rima dobili privoljenje odstopiti od svoje službe, kakor je bila „Danica“ naznanila v listu 42; prišlo pa je nadalje iz Rima, da zamorejo do izvolitve novega škofa škofijske opravila nadaljevati.

Podporna družba za duhovstvo ljublj. škofije je potejena od sl. ces. kr. vlade. Delavnost se bode pričela.

Katoliško-konservativna stran, je pred kratkim svoj program na Dunaju sestavila in se vsled tega vterjuje, kakor je čutiti. Tehtno je kakor je „Vaterland“ naznanil, da tudi kardinal-vikš škof Raušer je za ta program. „Volksfrd.“ je po naj novjšem naznanilu rekel, da ni nadškofov organ. Omenjeni program ima keršansko podlago; med „vstavoverskimi listi“ pa se še nobeden ni izrekel za keršansko podlago, s čimur oni jasno razodevajo, čiga duha otroci so. Kdor je zoper keršanstvo on naposled tudi za prestol ni, kar se je še vselej poterdilo. Vsi zvedeni možje terdijo, da rogovilstvo, ki se začne zoper vero, se konča z rovanjem zoper prestol.

Osrečevalec češkega naroda. Izverstni dnevnik „Čeh“ pripoveduje v daljšem spisu 22. t. m., da „Narodni Listi“ niso le samo pogosto Cerkve in duhovstva napadali, temuč njih „Feuillon“ v l. 281 golo brezboštvo, golo nejevero oznanuje. Zdaj, pravi „Čeh“, ste popolnoma odvergli šemo, s katero ste od l. 1861 slepili kratkovidne. — Že večkrat smo milovali tako čversti češki narod, da ima toliko zapeljivcev in krivih prerokov v deželi; undan je Greuter očital „Politiki“ njeno sovražljivost do Cerkve, sedaj pa so se „Narodni Listi“ za prave „jakobinarje“ razodeli, kakor govori omenjeni list.

Mariborsko semenišče je dobilo letos 15 bogoslovcev v prvo leto.

Dobrotni darovi.

— Za sv. Očeta. Neimen. 2 gl. s prošnjo sv. blagoslova, svoje otroke keršansko izrediti, in za srečno zadnjo uro. S Podlipe 1 gl.

— Za afrikanski misijon. S Podlipe 1 gl. 80 kr. G. F. K. 2 gl. L. Žigman 1 gl. M. Dovič 1 gl. —

Za misijon v Bosni. G. T. K. 1 gl. Fara Podbreška 2 gl. Iz Senozeč 2 gl. 15 kr.

Za sveto Detinstvo S Poharskega gorovja po č. g. L. Jerišu 10 gl. —

Za pogorelce v Starem tergu pri Ložu. Iz Hotiča po gosp. fajmoštru 1 gl. 50 kr. Iz št. Jerneja J. K. 2 gl.

Za pogorelce v Zalogu pri Novem mestu. Iz Hotiča po g. fajm. 1 gl. 20 kr.

Pogovori.

G. L. . . . Pesmici še niste zreli za tis. — J. S. . . . Take priporočila morajo izhajati od veljavnih farnih oskerbnikov z imeni in podpisi; brez tega nimajo potrebne veljave.